

Locatie in beeld.
Pedagogisch werkplan
van onze locatie voor
dagopvang en
voorschoolse educatie
(VE) 2024

Inhoud:

Inleiding.

- Pedagogisch Kompas in het kort
- [Voorschoolse educatie \(VE\)](#)

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Eigenheid van onze locatie
- Onze locatie
- Stamgroepen
- Vaste gezichten
- Beroepskracht-kindratio (BKR)
- Beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- [Beredeneerd werken](#)
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte
- [Duidelijkheid voor ieder kind](#)

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme
- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- [Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind](#)

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt
- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- [VE-opleidingsplan en coachingsplan](#)
- [960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar](#)
- [Ons VE-programma](#)
- Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen
- [Specifieke VE-eisen in onze gemeente](#)

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

Bijlage 3. Begrippenlijst

Bijlage 4. Gebruikte literatuur

Locatie in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze locatie voor dagopvang en voorschoolse educatie (VE).

Naam locatie: Korein St. Trudostraat

Adres locatie: St Trudostraat 10, 5616 GB Eindhoven

Op onze locatie is de leidinggevende: Diana Bouwmans

Zij krijgt leiding van: Miranda Smeets

Waar in dit pedagogisch werkplan 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen. Waar 'zij' staat, kan 'hij' of 'die' worden gelezen.

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze locatie – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze locatie én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Locatie in beeld* ligt in het verlengde van het *Pedagogisch Kompas*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

Pedagogisch Kompas in het kort

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers en handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard, karakter, aanleg en talenten. Het is aan ons om die te zien, om ieder kind in beeld te hebben. Wij willen alle kinderen veel verschillende ervaringen bieden waardoor ze steeds een volgende stap kunnen zetten op hun ontwikkelpad. Elke dag weer.

We leren de kinderen kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. Voelt het kind zich goed (welbevinden)? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen.

De antwoorden geven ons onmiddellijk feedback over onze inzet en de interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: welbevinden en betrokkenheid zijn de graadmeters. Zowel voor een individueel kind als voor de groep.

Dagelijks stimuleren we het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen met vier pijlers:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief
- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de locatie lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Kijk op onze website.

Voorschoolse educatie (VE)

Op onze locatie bieden we in groep Merels en Kraaien voorschoolse educatie (VE). Dit pedagogisch werkplan beschrijft ook hoe we voldoen aan de VE-eisen. Informatie die daarmee te maken heeft, is gedrukt in dezelfde kleur als deze alinea.

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de locatie, de stamgroepen, de beroepskracht-kind ratio en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Eigenheid van onze locatie

Onze locatie:

Korein Trudostraat is gevestigd in de wijk Oud Strijp, samen met basisschool Trudo wordt SPIL-centrum Trudo gevormd. Een modern SPIL-centrum gehuisvest in een prachtig oud gebouw. Korein Trudostraat bestaat uit twee dagopvanggroepen; De babygroep Mussen en peutergroep de Merels. We hebben één peuterwerkgroep de Kraaien, waar ook VVE geboden wordt. Daarnaast hebben we ook drie BSO-groepen, de Uilen, de Dwerguilen en de Sneeuwuilen.

Waar we trots op zijn:

Wij zijn een enthousiast team dat open staat voor feedback. De teamleden versterken elkaar in de samenwerking. Wij zijn flexibel en werken regelmatig op andere groepen dan de eigen vaste groep. Zo leren we onze collega's beter kennen maar ook alle kinderen en ouders. Ieder kind voelt zich bij ons welkom en veilig.

Ieder kind is welkom

Op onze locatie werken we inclusief: ongeacht achtergrond, religie, eventuele diagnose, specifieke (zorg) behoefte, is ieder kind welkom! Voor alle kinderen op onze locatie geldt dat het welbevinden en de betrokkenheid leidend zijn. Als beide gemiddeld tot hoog zijn, kan een kind in ontwikkeling komen. Indien één van beide structureel laag is, belemmert het zijn ontwikkeling. Wij willen niet alleen verantwoordelijk zijn voor opvang, maar ook voor ontwikkeling. Als de ontwikkeling wordt belemmerd is het onze taak te kijken wat nodig is om het te bevorderen.

Door aanpassingen te doen vanuit een van de aanpakfactoren van het pedagogisch kompas, willen we tegemoetkomen aan de ontwikkelingsbehoefte van het kind, zodat het welbevinden en de betrokkenheid goed is. Aanpassingen kunnen op alle aanpakfactoren betrekking hebben. Denk als voorbeeld concreet aan de aanpakfactor rijke uitdagende omgeving. Voor sommige kinderen is een ruimte nodig met minder prikkels, we gaan dan kijken of we daaraan tegemoet kunnen komen, zonder het groepsproces te verstoren. Het doel is om alle kinderen de mogelijkheid te geven in ontwikkeling te komen.

Soms is het welbevinden en of de betrokkenheid ondanks aanpassingen, niet hoog en komt het kind niet in ontwikkeling. Of heeft het kind iets nodig wat door ons niet geboden kan worden. De grenzen van onze mogelijkheden hebben geen betrekking op achtergrond, diagnose, specifieke zorgbehoefte, maar kan een grens bereikt worden door bijvoorbeeld;

- Als een kind 1 op 1 begeleiding nodig heeft
- Als een kind een gevaar is voor zichzelf of een ander
- Als een kind het groepsproces ernstig verstoort
- Als er behoefte van kind niet aansluit bij de pedagogische visie (bijv. als een kind altijd alleen wil zijn)
- Als de verwachtingen van de ouders niet aansluiten bij de pedagogische visie

Hoe zorgen jullie ervoor dat ieder kind mee kan doen?

In ons aanbod houden wij rekening met grote mate van diversiteit. Dit betekent dat we veel maatwerk leveren. Ieder kind is uniek dus waarom zou je elk kind hetzelfde aanbod geven? Wij kijken naar kinderen vanuit welbevinden en betrokkenheid. Wij zien waar het kind zich in interesseert en dat is ons vertrekpunt. Wat heeft een kind vanuit zijn of haar interesse nodig om tot ontwikkeling te komen?

In ons pedagogisch handelen sluiten we bij ieder kind aan bij de zone van de naaste ontwikkeling, zodat kinderen niet over of ondervraagd worden maar op een voor hen passende wijze worden uitgedaagd om tot verdere ontwikkeling te komen. Het sociale aspect speelt hierin een cruciale rol. Kinderen helpen elkaar om verder te komen in hun ontwikkeling. Zo worden er kinderen aan elkaar gekoppeld die elkaar aanvullen op verschillende vlakken. Goed voorbeeld doet goed volgen.

Om er zorg voor te dragen dat het welbevinden en de betrokkenheid van álle kinderen hoog is, is het van belang goed te kijken naar de behoefte van kinderen. Sommige kinderen hebben specifieke behoefte waar wij op in kunnen spelen.

Bijvoorbeeld:

- Is het voor een kind mogelijk zich terug te trekken
- Is er voor alle kinderen altijd de mogelijkheid te bewegen, fysiek spel
- Is er een zeker mate van voorspelbaarheid en duidelijkheid m.b.t. afspraken, activiteiten, planning enz.
- Is er binnen het team kennis op het gebied van inspelen op specifieke behoefte, bijv. bij gediagnostiseerde kinderen
- Is er bij het team kennis wat betreft het omgaan met grensoverschrijdend gedrag
- Is er samenspraak met ouders voor kinderen met specifieke behoefte

Wat zetten jullie in om bij te dragen aan inclusie?

We onderhouden intensief contact met het consultatiebureau, en zij weten dat alle kinderen welkom zijn. Wij vinden het belangrijk dat kinderen vroeg en op de juiste manier in beeld zijn en de lijntjes kort zijn tussen alle betrokkenen. Indien nodig hebben wij overleg met de IB-er, consultatiebureau en de VE-coördinator om hierin te ondersteunen. Zo kan een kind zich optimaal ontwikkelen en krijgt het alle ondersteuning die nodig is.

Hoe nemen jullie ouders mee in het denken en handelen vanuit inclusie?

Ieder kind is uniek en heeft zijn of haar eigen behoefte. Op onze locatie hebben we te maken met verschillende nationaliteiten, achtergronden en afkomst. Dit bespreken wij met ouders tijdens een rondleiding en intake. Hierin wordt ook benoemd dat ieder kind welkom is en dat wij het belangrijk vinden om zo veel mogelijk maatwerk te kunnen bieden. Hierin geven wij ouders een cruciale rol. De lijntjes met ouders zijn kort en we bespreken regelmatig wat wel en niet werkt voor hun kind. Niet alleen vanuit de individuele ontwikkeling maar ook van de collectieve ontwikkeling van de groep.

Hoe nemen jullie samenwerkingspartners mee in het denken en handelen vanuit inclusie?

Samen met school en andere SPIL partners, zoals het consultatiebureau, GGD, bibliotheek en WIJ Eindhoven voeren we regelmatig gesprekken. Hierin staat het stuk inclusie altijd centraal.

Stamgroepen

Op onze locatie werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals.

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen
Babygroep de Mussen	0 tot 2 jaar	12 kinderen
Peutergroep de Merels	2 tot 4 jaar	16 kinderen
Peuterwerk de Kraaien	2,3 tot 4 jaar	14 kinderen
BSO de Dwerguilen	4 tot 6 jaar	20 kinderen
BSO de Uilen	4 tot 6 jaar	10 kinderen
BSO De Sneeuwuielen	6 tot 12 jaar	22 kinderen

Tijdens het kennismakingsgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de locatie is te zien wie welke dag werkt – en zo nodig op welke tijden.

In bepaalde situaties maken kinderen bij ons gebruik van een tweede stamgroep. Afspraken hierover worden per kind met ouders afgestemd en schriftelijk vastgelegd. Deze afspraken worden jaarlijks geëvalueerd en, zo nodig, herzien bij het mentorgesprek van het desbetreffende kind. Wanneer en welke groepen samenwerken zie je in onderstaande tabellen.

Groep: Merels werkt samen met Mussen:

	Openingstijden
Maandag	Van 7:30 tot 8:00 uur
Dinsdag	Van 7:30 tot 8:00 uur
Woensdag	Van 7:30 tot 8:00 uur
Donderdag	Van 7:30 tot 8:00 uur
Vrijdag	Van 7:30 tot 8:00 uur

Groep: Merels werkt samen met Mussen:

	Openingstijden
Maandag	Van 17:00 tot 18:30 uur
Dinsdag	Van 17:00 tot 18:30 uur
Woensdag	Van 17:00 tot 18:30 uur

Donderdag	Van 17:00 tot 18:30 uur
Vrijdag	Van 17:00 tot 18:30 uur

Vaste gezichten

Wanneer een vaste pedagogisch professional maximaal 4 weken uitvalt door ziekte, vakantie of verlof en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er een andere pedagogisch professional ingezet.

Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen, streven we ernaar het aantal andere professionals zo veel mogelijk te beperken, zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zetten ook de vervangende pedagogisch professionals de zes interactievaardigheden in. Ze reageren op een sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; ze bieden ruimte aan de eigenheid van kinderen en geven hen de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; ze bieden de structuur die ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; ze voeren gesprekken met de kinderen, stimuleren hun ontwikkeling en begeleiden de onderlinge interacties.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

Net als alle locaties van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met tenminste de helft van het aantal pedagogisch professionals. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart. [De uren voorschoolse educatie op onze locatie worden niet in die drie uur aangeboden.](#)

Vaste gezichtencriterium

WAT verstaan we bij WZJ onder vaste gezichten?

Een vast gezicht wordt toegewezen aan een kind. Ieder kind heeft, afhankelijk van de leeftijd en grootte van de groep, twee, drie of vier vaste gezichten:

- In leeftijd tot één jaar ten hoogste twee vaste gezichten;
- Indien er vanwege de grootte van de stamgroep met drie of meer beroepskrachten tegelijkertijd gewerkt wordt dan worden er ten hoogste drie vaste gezichten toegewezen aan een kind in de leeftijd tot één jaar;
- In de leeftijd van één jaar of ouder ten hoogste drie vaste gezichten;
- Indien er vanwege de grootte van de stamgroep met drie of meer beroepskrachten tegelijkertijd gewerkt wordt dan worden er ten hoogste vier vaste gezichten toegewezen aan een kind in de leeftijd van één jaar of ouder.

Per dag dat het kind er is, staat tenminste 1 van deze vaste gezichten ingepland in het basisrooster van de stamgroep van het kind.

Wetswijziging Vaste gezichten criterium

Houders mogen vanaf 1 juli 2023 tijdelijk een andere beroepskracht inzetten dan een vast gezicht. Dit mag als een vast gezicht ziek is, verlof heeft of op vakantie is. In die situaties mag de houder een andere beroepskracht inzetten, in plaats van het vaste gezicht. De houder moet dan wel aan een aantal voorwaarden voldoen:

- Aan een kind mogen volgens het vaste gezichten criterium maximaal 2 of 3 vaste gezichten worden toegewezen;
- Er is geen ander vast gezicht beschikbaar dat ter vervanging kan worden ingezet;
- Het vaste gezicht dat uitvalt door ziekte, vakantie of verlof mag niet langer dan 4 aaneengesloten weken afwezig zijn;
- De houder heeft in het pedagogisch beleidsplan opgeschreven hoe, bij het inzetten van een andere beroepskracht, de emotionele veiligheid en stabiliteit van het kind wordt geborgd.

TOELICHTING

Het vaste gezichten principe stond niet expliciet omschreven in het pedagogisch werkplan omdat dit zichtbaar is vanuit het basisrooster. Met deze wetswijziging voegen wij toch tekst toe aan het pedagogisch werkplan over het vaste gezichten criterium omdat wij gebruik willen maken van de versoepeling.

Vaste gezichten criterium

Wanneer een vaste pedagogisch professional maximaal 4 weken uitvalt door ziekte, vakantie of verlof en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er tijdelijk een andere pedagogisch professional ingezet. Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zetten ook de vervangende pedagogisch professionals, de zes interactievaardigheden in. Ze reageren op een sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; bieden de ruimte aan de eigenheid van kinderen en geven hun de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; bieden de structuur bieden die ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; voeren gesprekken met de kinderen, stimuleren hun ontwikkeling en begeleiden de onderlinge interacties.

Wetswijziging Drie-uursregeling

Een houder die 10 uur aaneengesloten opvang biedt, mag 3 uur per dag afwijken van de beroepskracht kind ratio (BKR). Vanaf 1 juli 2023 hoeft de houder niet meer de exacte tijdstippen vast te leggen waarop van de BKR wordt afgeweken. In het pedagogisch beleidsplan neemt de houder de algemene kaders op over de inzet van het personeel, de BKR en het afwijken hiervan volgens de drie-uursregeling. De werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de groepen zijn al vereisten die beschreven moeten staan in het pedagogisch beleidsplan.

De houder geeft aanvullend aan, per kindercentrum:

- Hoeveel beroepskrachten, afhankelijk van de BKR, per groep ingezet worden en wat daarbij de gangbare personeelsdiensten en de reguliere pauzetijden zijn;
- In welke situaties wordt afgeweken van de BKR;
- Welke pedagogische afwegingen daarbij gelden;
- Hoe aandacht wordt besteed aan de behoeften van het kind als er minder beroepskrachten worden ingezet.

De houder kan aan de hand van een overzicht van de ingezette beroepskrachten en presentielijsten van kinderen (inclusief een indicatie van de aankomst- en vertrektijd) aantonen dat wordt voldaan aan de BKR en de drie-uursregeling. De houder moet uiterlijk 1 juli 2023 het pedagogisch beleidsplan hebben aangepast en hierover advies hebben gevraagd aan de oudercommissie.

TOELICHTING:

De werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de groepen worden al omschreven in het pedagogisch werkplan. Daarnaast is op elke locatie het dag rooster inclusief pauzes beschikbaar. Tot nu stond in het pedagogisch werkplan per groep ook precies aangegeven in een tabel op welk moment er afgeweken wordt op de BKR. Met deze nieuwe wetswijziging hebben wij deze tabellen eruit gehaald (immers niet meer nodig om de exacte tijdstippen vast te leggen). De huidige tabel en korte tekst zullen vervangen worden door onderstaande tekst inclusief een overzicht van de meest gangbare personeelsdiensten:

Beroepskracht-kind ratio (BKR)

Beroepskracht Kind Ratio (BKR) en 3 uursregeling

Net als alle locaties van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een

groep. Is de opvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met ten minste de helft van het aantal pedagogisch professionals.

Onze gangbare personeelsdiensten en pauzetijden zien er als volgt uit:

Diensten	Pauzetijd tussen	Pauzeduur per professional
7.30 - 17.00 uur	13.00 - 14:30 uur	30 tot 45 minuten
8.00 - 17.30 uur	13.00 - 14:30 uur	30 tot 45 minuten
8.30 - 18.00 uur	13.00 - 14:30 uur	30 tot 45 minuten
9.00 - 18.30 uur	13.00 - 14:30 uur	30 tot 45 minuten

In de volgende situaties wordt afgeweken van de BKR:

Bij openen en sluiten van de groep.

Tijdens pauzes van pedagogisch professionals.

Hierbij gelden de volgende pedagogische afwegingen:

Er zijn minder kinderen aanwezig bij het openen en sluiten.

Er liggen veel kinderen te slapen tijdens de pauzes.

Op de volgende manieren blijven pedagogisch professionals aandacht besteden aan de behoeften van de kinderen:

Duidelijke taakverdeling.

Herkenbare rituelen zoals fruit/groente moment, groetkring, kleine kring, lunch, dagritme aanhouden, flesmoment, verschoonmoment, voorleesmoment.

Vorbereide omgeving waarin kinderen zich prettig voelen.

Gedifferentieerd werken.

Beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding (BBL'ers), stagiairs en vrijwilligers op onze locatie. We hanteren het BBL- en stagebeleid en het vrijwilligersbeleid van Wij zijn JONG.

Beroepskrachten in opleiding (BBL'ers) en stagiairs.

Op onze locatie zijn vaak een of meer BBL'ers en stagiairs aanwezig die het vak van pedagogisch professional leren. Ze voeren verzorgings- en begeleidingstaken uit en assisteren bij activiteiten. Dat doen ze onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch professionals. Die zijn altijd in de buurt.

Naarmate de opleiding vordert, neemt de zelfstandigheid van de BBL'ers en stagiairs toe. Elke BBL'er en stagiair heeft een interne stagebegeleider.

Stagiairs:

Dagen van de week	Opleidingsnaam en -jaar	Periode van het jaar
Maandag	- Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4, leerjaar 3	- Schooljaar 2023-2024 - Schooljaar 2023-2024
Dinsdag	- Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4 BBL, leerjaar 2 - Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4, leerjaar 3	- Schooljaar 2023-2024 - Schooljaar 2023-2024
Woensdag	Geen stagiaires aanwezig	
Donderdag	- Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4 BBL, leerjaar 2	- Schooljaar 2023-2024
Vrijdag	- Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4 BBL, leerjaar 2 - Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4, leerjaar 3 (Vanaf februari 2024)	- Schooljaar 2023-2024 - Schooljaar 2023-2024

Namen stagiaires:

- Quinty Schoenmakers: Gespecialiseerd pedagogisch medewerker- leerjaar 3.
- Maud Beerens: Gespecialiseerd pedagogisch medewerker niveau 4 BBL, leerjaar 2.

Vrijwilligers.

Op onze locatie assisteert een vrijwilliger op de groep of bij huishoudelijke werkzaamheden. Vrijwilligers worden begeleid door de pedagogisch professionals van de groep waar ze werken. Op onze locatie hebben wij op dit moment alleen een groepshulp. De groepshulp is er op maandag en dinsdag van 8:15-12:15 uur. Zij doet de huishoudelijke taken en voorbereidingen van de knutselwerkjes.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisaties zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

Hieronder lees je hoe we kinderen laten wennen aan de nieuwe groep:

- Tijd nemen voor intake/kennismaken met ouders.
- Paar keer komen spelen.
- Ouder even laten blijven/meespelen op de groep.
- Extra nabijheid pedagogisch professional; kind zien en gevoel erkennen.
- Houvast bieden door kinderen iets vertrouwds van huis mee te laten nemen.
- Kinderen bewust maken van elkaar en betrekken bij het wenproces.
- In kleine groepen werken.
- Veel benoemen.
- Routines en herhaling.
- Kinderen extra wegwijzen.
- Kinderen koppelen aan een ander kind ('maatje').
- Gebruik van veel rituelen om de dagindeling begrijpelijk te maken: duidelijk afscheidsritueel om kinderen te ondersteunen bij de overgang van thuis-opvang, gebruik van dagritme kaarten met pictogrammen van de dagindeling.
- Gebruik van labels/afbeeldingen van het spel materiaal in de kasten.
- Extra evalueren met ouders in de overdracht.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en

nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze locatie bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privé-zaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar [en bij VE eenmaal per half jaar](#) heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken. [Ook voor kinderen met een VE-indicatie heeft de wederzijdse betrokkenheid een grote meerwaarde, want door samen een \(taal\)rijk aanbod te bieden – thuis en op de locatie – zien we dat het kind steeds \(taal\)vaardiger wordt, waardoor het zich op alle gebieden positief ontwikkelt.](#)

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie.

- We laten ouders weten met welke woorden, liedjes of activiteiten/spelimpulsen we bezig zijn.
- We betrekken ouders bij thema's, projecten en activiteiten/spelimpulsen.
- We laten ouders weten hoe ze thuis bij het thema kunnen aansluiten.
- We horen graag van ouders hoe thema-activiteiten thuis zijn verlopen. Want misschien hebben ouders extra ondersteuning of informatie nodig, of moeten we ons aanbod meer bij thuis laten aansluiten.
- We versturen regelmatig een themabrief.
- We ontvangen graag materialen voor de thematafel.

- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We bieden ouders aan om een verjaardag of ander feest mee te vieren.
- We laten ouders foto's en filmpjes zien.
- We laten ouders gemaakte schatten zien bv. Van duplo of lego.
- We organiseren ouderbijeenkomsten, zoals themaochtenden samen met school.
- We schrijven nieuwsbrieven over alle groepen. Ieder maand krijgen de ouders de Postduif met de nodige informatie.
- We plannen 1 of 2 keer per jaar individuele oudergesprekken.

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Beredeneerd werken

Beredeneerd werken staat voor: weten wat we doen. We laten kinderen doelgericht 'de zone van de naaste ontwikkeling' ervaren. Dat betekent dat ze precies de juiste volgende stap kunnen zetten. Vanaf het punt waar ze nu staan in hun ontwikkeling. Hoe helpen we de kinderen daarbij? Om te beginnen leren we ze goed kennen. Dat doen we door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en met ze te spelen. Daarnaast kijken we met ons kind volgsysteem meer objectief naar een kind. Vanuit kennis over het kind plannen we vervolgens ons beredeneerde aanbod. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig blijven en een volgende stap kunnen zetten als ze dat willen. Wat we zien gebeuren bij de kinderen en wat we horen van de ouders, gebruiken we weer voor de volgende fase in ons beredeneerde aanbod. Zo volgen we steeds opnieuw de PDCA-cyclus van plan, do, check, act (plannen, uitvoeren, kijken hoe het werkt en bijsturen). Bij het beredeneerde aanbod gebruiken we een themaplanning/groepsplan.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg [en bij het maken van de \(thema\)planningen](#) maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg [en het evalueren van de uitgevoerde \(thema\)planning](#) bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kind volgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kind volgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de locatie. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Onze locatie gebruikt dit kind volgsysteem:

KIJK! De pedagogische medewerkers zijn hiervoor opgeleid door middel van een interne opleiding van EDUX

Minimaal 1 keer per jaar bespreken wij de observaties met de ouders.

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wemomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen

wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of locatie, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kind volgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze locatie vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze locatie vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Op onze locatie gebruiken we voor de overdracht:

- Het kind volgsysteem KIJK!

De registraties van de ontwikkelingslijnen met een overdrachtsformulier voor school. Voor de start van de basisschool volgt een warme overdracht (mondelijke toelichting van de schriftelijke informatie uit kind volgsysteem KIJK!) tussen mentor van het kind, de ouders en de leerkracht. Wij gebruiken de registraties als hulpmiddel tijdens de driehoeks-gesprekken.

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven interne en externe zorgstructuur. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in of verwijzen we ouders door naar passende instanties. Zij kunnen duiden wat er aan de hand is en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

- **Pedagogisch coach, VE-coach:**

De pedagogisch coach (inclusief VE-coach) De pedagogisch coach kijkt mee op de groep en maakt een scan. Hierbij kijkt zij naar het welbevinden en betrokkenheid van de kinderen. Als zij bijzonderheden/signalen ziet in de ontwikkeling van kinderen, geeft zij dit aan de medewerkers van de groep en de locatiemanager. Dan kunnen er andere experts bij betrokken worden (zie hieronder). Intern begeleider kinderopvang Als er zorgen zijn rondom de ontwikkeling van een kind kunnen we een intern begeleider inschakelen.

- **Intern begeleider kinderopvang:**

De IB-er komt het kind observeren en maakt hier een verslag van. Zij geeft ons tips hoe wij de ontwikkeling van het kind zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Ook kan zij een advies geven voor bijvoorbeeld logopedie, ambulante zorg of fysiotherapie. Na het verslag vindt er een gesprek plaats tussen de IB-er, mentor van het kind en ouders. Ambulante medewerker KluppluZ In sommige gevallen kan er ambulante zorg aangevraagd worden. Dit is meestal op advies van de IB-er.

- **Ambulante medewerker KluppluZ:**

De ambulante zorg kan voor één kind zijn met specifieke zorgvraag of voor een groep waarbij extra ondersteuning nodig is omdat meerdere kinderen iets extra's nodig hebben.

- **Logopedist:**

Logopedist Als de taalontwikkeling van een kind stagneert of de uitspraak niet goed verstaanbaar is bij een kind, kan logopedie een mooie ondersteuning zijn. Binnen ons Spil-centrum hebben we een logopedist in huis, dus kinderen kunnen zelfs tijdens de opvang naar de logopedist.

WIJ Eindhoven:

WIJ Eindhoven Bij kinderen boven de 6 jaar of bij vragen die verder gaan dan alledaagse opvoeding, worden ouders naar WIJ Eindhoven doorverwezen. Zij denken met ouders mee, geven ze advies of helpen de ouders zelf. Soms is er meer nodig. Bijvoorbeeld in ingewikkelde situaties bij (vermoeden van) kindermishandeling of gedragsproblemen. Dan weten zij de weg naar de juiste partij in de stad te vinden.

- **Lumens:**

Lumens biedt pedagogische ondersteuning voor alle gezinnen met kinderen van 0-6 jaar waarin ouders vastlopen in de alledaagse opvoeding en/of waar sprake is van de achterstand in de taalontwikkeling. Deze vraag komt vanuit de ouders zelf, maar wij kunnen de ouders in contact brengen met Lumens contactpersoon binnen ons Spil-centrum. De begeleiding van ouders gebeurt in de thuissituatie. De pedagogisch ondersteuner luistert, denkt mee, wijst de weg en geeft advies en waar nodig verwijst zij de ouders door naar de juiste instantie.

- **GGD/Consultatiebureau:**

De GGD/consultatiebureau roept de kinderen van 0-4 jaar op voor onderzoeken en biedt hulp aan bij het aanvragen van VE-indicaties. Als er zorgen zijn rondom de ontwikkeling van een kind kunnen we de contactpersoon van de GGD inschakelen.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kind volgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In het Pedagogisch Kompas, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en belevingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

De pedagogische praktijk en beleid monitoren en evalueren we met de volgende instrumenten:

- Pedagogische scan Kompas
- Matrix 'Ik ben in beeld'
- QuickScan uit het handboek
- Gemeentelijke VE-monitor

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2024 legt onze locatie de focus op onderstaande pedagogische doelen. De doelen kunnen enigszins verschillen per team/groep.

Wij bereiken de doelen met scholing/training, coaching en teamoverleg.

Locatie breed:

- Een rijke uitdagende omgeving creëren in de buiten ruimte. Wat kunnen we de kinderen aanbieden, wat hebben we en wat we hebben biedt dat nog genoeg uitdaging? En wat hebben de kinderen van ons nodig buiten? Herkenbare plaatsing zones, spel materiaal, open einde materiaal, variatie rijkdom aan materialen zones.
- Ook speelt de begeleidersstijl hier een grote rol in. Wat is onze rol buiten? Hoe willen we gezien worden en wat hebben kinderen van ons nodig.
- Structuur biedt de kinderen een veilige leeromgeving. De kinderen, met name de peuters worden voorbereid op de basisschool en de daarbij behorende dagelijkse dagindeling.
- Door het stimuleren van de zelfstandigheid denken kinderen zelf na, experimenteren zij en leren zij van elkaar.
- Peuterwerk en integreren. Bij peuterwerk richten wij ons ook op de integratie tussen de peuters met- en zonder VE-indicatie. Dit doen we door er zorg voor te dragen dat deze kinderen iedere week samen buiten spelen en incidenteel samen aan een activiteit mee doen. Peuterwerkgroep zelf bestaat uit kinderen met en zonder VVE indicatie waardoor de taalvaardige kinderen dagelijks spelen met niet taalvaardige kinderen. Binnen de speel- leeromgeving van peuterwerk bieden wij spelimpulsen aan waarbij de peuters gezamenlijk of in sub-groepjes van wel- en niet geïndiceerde kinderen kunnen ontwikkelen. Rekening houdend met de initiatieven van de kinderen. Ook zijn er jaarlijkse activiteiten zoals het voorleesontbijt, de Kinderboekenweek en alle vieringen. Wij maken ook gebruik van de gemeentelijke subsidie voor extra ondersteuning op de groep waar kinderen met VE-indicatie zitten. Dat biedt ons de ruimte om in kleine groepjes te werken en extra aandacht te besteden aan taalachterstand, integratie tussen VE geïndiceerde kinderen en kinderen die taalvaardig zijn.
- Dagelijks voorlezen aan de kinderen.
- De groepen niet storen, niet zo vaak binnenlopen.
- Elkaar blijven inspireren, elkaar tips/tops geven en feedback.
- Alle groepen inclusief de hal aankleden per thema zodat de ouders op de hoogte zijn welke thema's en worden behandeld.
- Het herhalen en verdiepen van het Pedagogisch kompas en de bijhorende 4 pijlers. Wat houdt onze visie in, waarom doen we de dingen die we doen. Ons eigen handelen eens kritisch bekijken en het pedagogisch klimaat op de groepen nog meer verhogen. Wij zijn altijd in dialoog, we hebben actieve betrokkenheid en bieden de kinderen flexibele begeleiding aan.
- Bouwen aan onderlinge samenwerking met open communicatie.

Hieronder staat een opsomming van focuspunten per pijler:

Mussen:

Rijke uitdagende omgeving

- Elementen op kindhoogte.
- Aantrekkelijke prestatie wijze en variatie.

Ruimte van initiatief

- Aandacht en tijd voor alle kinderen.

Altijd in dialoog

- Begeleiding van overgangsmomenten.
- Basis op Orde: groepsorganisatie PM'er 1-2-3, spelzones rijk ingericht, verschonen = intensieve aandacht.
- Uitlokken van ideeën initiatieven.
- Uitdagen.
- Elkaar helpen, verdraagzaamheid.

Merels:

Rijke uitdagende omgeving

- Overzichtelijk en hanteerbaar.
- Aantrekkelijke prestatie wijze en varriatie.
- Rijke hoeken en routines met ervarings- en ontwikkel kansen voor de kinderen.
- LOGO 300 door ontwikkelen om maximale potentie uit te halen voor de kinderen en passende werkwijze voor de PM'er icm Ve thema
- Samenwerking Bieb, kennis en boeken meer benutten in het themagericht werken.

Ruimte van initiatief

- Vermijden van wachttijden voor kinderen.
- Begeleiding van overgangsmomenten.
- Rijke hoeken en routines met ervarings- en ontwikkel kansen voor de kinderen

Altijd in dialoog

- Denkactiviteit uitlokken.
- Uitlokken van ideeën initiatieven.
- Uitdagen.

Kraaien:

Rijke uitdagende omgeving

- Elementen op kindhoogte.
- Werkelijkheidsnabij.
- LOGO 300 door ontwikkelen om maximale potentie uit te halen voor de kinderen en passende werkwijze voor de PM'er icm Ve thema.
- Samenwerking Bieb, kennis en boeken meer benutten in het themagericht werken.

Ruimte voor initiatief

- Aandacht en tijd voor alle kinderen.
- Vermijden van wachttijden voor kinderen.

Altijd in dialoog

- Bewust zijn van elkaar
- Elkaar helpen, verdraagzaamheid
- Toenadering zoeken

- LOGO 300 door ontwikkelen om maximale potentie uit te halen voor de kinderen en passende werkwijze voor de PM'er icm Ve thema.

Opvoeden doen we samen

- Samenwerking en doorgaande lijn peuter en kleutergroepen
- Inhoudelijk samenwerking aansluiting op inhoud en overgang

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: de doorgaande lijn met het onderwijs en samenwerken met andere organisaties.

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen. [We stemmen met het onderwijs af hoe onze VE inhoudelijk aansluit op de school, en de school op ons, zodat er een doorgaande lijn ontstaat tussen de voorschoolse educatie en het basisonderwijs in groep 1. Denk aan gezamenlijke thema's, een herkenbaar ouderbeleid of een doorgaande lijn in spel materiaal.](#)

Naam basisschool	Samenwerking
Basisschool Trudo	Samen thema's vormgeven, gezamenlijke feesten organiseren, inloopochtenden voor ouders organiseren, dezelfde visie op identiteit, pedagogiek, gezonde voeding, vreedzame school, zorg etc., samen een lerende gemeenschap zijn, speelleeromgeving van peuters en kleuters bij elkaar laten aansluiten, VE-methodes op elkaar laten aansluiten, collegiale consultatie, regelmatig overleggen (4 keer per jaar), zorgjaarplan opstellen, driehoek gesprekken inplannen.

Onze locatie werkt samen met:

- KluppluZ
- Centrum Jeugd en Gezin
- Logopedie
- Consultatiebureau
- Bibliotheek
- Samenwerkingsverband
- Kentalis
- Audiologisch centrum
- Lumens
- WIJ Eindhoven
- GGD

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte, [duidelijkheid voor ieder kind](#).

Indeling van de ruimte

Onze locatie heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open ruimte en hoeken/plekken die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de baby's is er bijvoorbeeld een plek voor rammelaars, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Voor dreumesen is er bijvoorbeeld een plek om speelgoed vooruit te duwen, of om alles wat in huis gebeurt na te spelen. Dankzij de gevarieerde hoeken en plekken kunnen dreumesen en peuters hun eigen keuzes maken. Waar wil ik gaan spelen? Wat zal ik daar spelen? Met wie wil ik spelen? [In de VE hebben we voor de peuters hoeken of plekken voor beeldend bezig zijn \(knutselplek\), bouwen \(bouwhoek\), doen alsof \(huishoek\), fantasiespel met auto's, treinen, dieren, blokjes \(ministad of wereldstad\), plaatjes kijken en lezen \(leeshoek\), puzzels en spelletjes \(spelletjestafel\) en vaak ook een thematafel of -hoek.](#)

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd –

zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje – en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plek voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn.

Duidelijkheid voor ieder kind

Een rijke uitdagende omgeving houdt in dat de indeling ook geschikt is voor kinderen die aan het wennen zijn of het Nederlands nog moeten leren. De indeling spreekt daarom grotendeels voor zich – zonder dat er mondelinge uitleg nodig is. Kinderen kunnen rustig en geconcentreerd spelen. Dankzij labels begrijpen ze waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Er is voldoende spel materiaal dat kinderen zonder woorden kunnen gebruiken, en speelgoed dat makkelijk uit te leggen is door iets voor te doen. Vanuit ons programma passen we de speelhoeken regelmatig aan, zodat ze passen bij de thema's of het spel. Bijvoorbeeld met andere materialen in de huishoek, andere puzzels, boeken of auto's.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme, [een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind](#).

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch medewerkers met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven.

Onze globale dagindeling ziet er zo uit:

Globale dagindeling peuterspeelzaal Kraaien:

- 8:15 uur: Welkom kinderen.
- 8:30 uur: Handen wassen en ontbijten.
- 9:00 uur: Kinderen zelf opruimen bord en beker ontbijt. Daarna mogen ze vrijspelen, bouwen, knutselen, spelletjes spelen, puzzelen, etc...
- 9:30 uur: Kleine groepje VVE kinderen apart met één PM'er (bv woordkaarten oefenen, thematisch gericht)
- 10:15 uur: Buiten spelen of gymmen gymzaal. Tussendoor één Pm'er verschoon ronde kinderen die nog een luier om hebben.
- 11:00 uur: Opruimen en grote kring (logo 3000, thematisch gericht)
- 11:40 uur: Fruit eten en water drinken
- 12:00-12:15 uur: Kinderen zelf jas aantrekken, overdracht ouders en naar huis.
- 12:15 uur: Opruimen groep en evalueren dag.

Globale dagindeling dagopvang Merels:

- 7:30-9:00 uur: · Ontvangen van kinderen en ouders · Overdracht · Thee water klaarzetten · Klaar zetten van puzzels e.d., krukken aan tafels · Vrij spel voor de kinderen · Beschikbaar zijn · Om 08.30 komt de tweede collega.
- 9:00-9:45 uur: · Beschikbaar zijn · Activiteit met klein groepje · Fruit klaar maken · Samen opruimen · Krukje pakken voor de kring.
- 9:45-10:15 uur: · Ochtend kring · Liedjes zingen · Hulpje van de dag wordt gekozen · Fruit eten · Thee drinken · Samen opruimen.
- 10:15-11:30 uur: · Vaatwasser vullen · Kinderen verschoonen en/of naar de wc · Samen jassen aandoen en mekaar helpen · Buiten spelen (afhankelijk van het weer) · Bij slecht weer binnen spel en/of activiteit · Klaar maken van de lunch, 2x tafels.

- 11:30-12:30 uur: · Lunch/broodmaaltijd · Samen opruimen van bord/beker/mes · Kinderen verschonen en/of naar de wc · Kinderen omkleden die naar bed toe gaan · Beschikbaar zijn
- 12:30-13:00 uur: · Een aantal kinderen gaan slapen · De kinderen die wakker blijven spelen vrij spel, en krijgen een activiteit aangeboden wat makkelijker is met een kleinere groep · Beschikbaar zijn.
- 13:00-14:30 uur: · Pauze tijden · Activiteit/vrij spel · Beschikbaar zijn.
- 14:30-15:30 uur: · Kinderen uit bed halen · Bedden afhalen/opmaken · Kinderen aankleden · Beschikbaar zijn · Vrij spel · Klaar maken 3e kring.
- 15:30-16:00 uur: · 3e kring · Liedjes zingen · Eten (afwisselend) crackers en/of groente · Fruit water drinken (water met vers fruit erin).
- 16:00-17:00 uur: · Laatste verschoonronde · Naar de wc · Bakjes legen/spullen in de tassen/bakjes volgende dag indelen · Luijeremmer legen en vuilnisbak · Buiten spelen (afhankelijk van het weer en seizoen) · Of binnen spel/activiteit.
- 17:00-18:30 uur: · Vroege dienst gaat naar huis · Kleine activiteit aan tafel.

Globale dagindeling babygroep Mussen:

- 7:30-9:30 uur: Kinderen ontvangen.
- 9.30 uur: Fruit eten.
- 10.00 uur: Verschonen.
- 11.30 uur: Brood eten.
- 12.00-12.30 uur: Verschonen/kinderen klaar maken voor bed.
- 14.30-15.00 uur: Kinderen uit bed halen.
- 15.30 uur: Tussendoortje.
- 16.00-16.30 uur: Verschonen.
- 17.00-18.30 uur: Overdracht naar ouders/kinderen worden opgehaald.

Baby's en dreumesen

Het dagritme voor de jongste baby's is in de eerste maanden individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het groepsdagritme. Vaak geldt ook voor dreumesen nog dat het dagritme per kind een beetje wordt aangepast (een kind zit bijvoorbeeld iets korter in de kring, gaat iets eerder slapen, of gaat van tafel als het klaar is met eten).

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we

ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen. Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken. [Als het mogelijk is, komen VE-peuters minimaal één keer per dag aan de beurt – in ieder geval minimaal een paar keer per week.](#)

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment. We zien de eetmomenten als een belangrijke sociale activiteit en vinden sfeer en een gezellige aankleding belangrijk. De pedagogisch professionals laten kinderen kennismaken met een gevarieerd aanbod aan smaken en texturen. Dit doen zij ontwikkeling adequaat en in overleg met ouders. Benieuwd naar ons voedingsbeleid? Dit ligt ter inzage op onze locatie.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor aandachtige, respectvolle en rustige momenten.

Slapen

Slapen is een moment om tot rust te komen en weer op te laden. De pedagogisch professionals houden, in overleg met ouders, rekening met het slaapritme en de slaapbehoefte van kinderen.

Het slaapritme van de jongste baby's is in de eerste maanden nog individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het slaapritme van de groep. Het ene kind heeft meer moeite met in slaap komen dan het andere. Om de overgang naar het slaapmoment soepel te laten verlopen, gebruiken de pedagogisch professionals herkenbare rituelen. Naarmate kinderen dit kunnen, doen zij steeds meer zelf zoals omkleden, knuffeldoek pakken, in bed gaan liggen, enzovoort. Benieuwd naar ons protocol veilig slapen? Dit ligt ter inzage op onze locatie.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen ze veel ervaringen opdoen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen.

Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar vooral voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog niet goed begrijpen. Met een heldere dagindeling weten ze snel wat er wordt verwacht. Pedagogisch professionals maken de dagindeling begrijpelijk met weinig woorden. Ze gebruiken bijvoorbeeld rituelen, zoals liedjes zingen bij het naar buiten gaan, het opruimen of het begroeten. Daarnaast gebruiken ze dagritmekaarten met pictogrammen van de dagindeling.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het

tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag

Hoe gaan we om met ongewenst gedrag? Kinderen willen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Inclusief hun emoties en belevingen, ook op momenten dat ze boos, druk of naar binnen gekeerd zijn. We gaan ervanuit dat het kind met zijn gedrag een bedoeling heeft, ook al is dat gedrag niet altijd effectief of gewenst. Allereerst proberen we daarom de intentie van kinderen te begrijpen. Er zijn veel redenen voor ongewenst gedrag, bijvoorbeeld niet weten dat iets niet mag, van slag zijn door een gebeurtenis, meer uitdaging nodig hebben of temperamentvol zijn. Het gedrag kan ook bij de ontwikkelingsfase horen. Het doel van ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag is dat het kind met (zelf)vertrouwen weer verder kan met het sturen van zijn eigen gedrag. Kinderen voelen zich ook veiliger als ze weten dat er iemand aanwezig is die ingrijpt als het even niet gaat, die ondersteunt of juist begrenst. Iemand bij wie ze kunnen checken of wat ze doen ook kan.

Er zijn veel manieren waarop pedagogisch professionals kunnen reageren op ongewenst gedrag: een non-verbale reactie geven, een grapje maken, kinderen positief herinneren aan een regel, gedrag benoemen dat gewenst is, ik-boodschappen geven over het gedrag van het kind, en soms ook negatief gedrag negeren en positief gedrag juist belonen.

Vijf stappen bij conflictoplossing

Soms hebben kinderen conflicten. Wij zien die als leermomenten voor de (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen te zoeken. Daardoor leren ze sociale en morele regels. Bij een conflict zetten pedagogisch professionals vijf stappen:

1. Bij een probleem of conflict stoppen we, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. We benoemen de emoties die kinderen laten zien en geven ze zo nodig een handreiking om hun emoties op een toelaatbare manier te uiten (stoom afblazen/ruimte voor ontlasting zonder dat andere kinderen zich onveilig voelen).
2. Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten, vertellen we welke gebeurtenis en emoties we hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. We checken daarna of we het goed hebben verwoord of begrepen.
3. We geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, dragen ze zelf mogelijke oplossingen aan.
4. We letten erop dat de gekozen oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is (de beste oplossing) en we bedenken zoveel mogelijk samen hoe we die kunnen uitvoeren.
5. Daarna volgen we de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij

we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Bij het praten en uitleggen sluiten we aan op de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de behoefte van kinderen. We passen ons tempo aan en bouwen onze uitleg logisch op, zodat kinderen de uitleg zo goed mogelijk begrijpen. Voor de kleinsten en voor anderstalige kinderen gebruiken we ter ondersteuning gebaren, mimiek, visualisaties (bijvoorbeeld dagritmekaarten), rituelen (bijvoorbeeld een vast liedje bij een overgangsmoment) en concrete materialen. Voor de wat oudere of meertalige kinderen gebruiken we steeds langere zinnen en meer gevarieerde woorden.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-eengesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelenderwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Taalstimulering

Voor kinderen met een VE-indicatie verplicht de wet ons om minimaal vier ontwikkelingsgebieden bewust aan te bieden. Op onze locatie doen we meer: we stimuleren de ontwikkeling op alle gebieden

met onze rijke, uitdagende omgeving en via ons dagritme. In dit werkplan leggen we extra nadruk op de taalstimulering – als onderdeel van de interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren'. Want alle kinderen hebben taal nodig om stappen te kunnen zetten in alle andere ontwikkelingsgebieden.

Een kind moet zich veilig en op zijn gemak voelen, voordat de taalstimulering vanuit VE begint. Daarnaast moet het kind ontdekken dat praten leuk is. Is een kind nog niet gewend? Dan zoeken we vaak contact, al is het maar even. We gaan bijvoorbeeld in op wat we denken dat het kind bedoelt, we spelen non-verbale vraag- en antwoordspelletjes of we laten gezellige praat situaties met andere kinderen zien. Is een kind gewend? Dan start de actieve taalverwerving. We zorgen voor ruimte om te oefenen en een goed taalaanbod.

Ruimte om te oefenen: als kinderen taal horen, gaan ze zelf actief patronen zoeken en regels ontdekken. Ieder kind heeft een eigen aanpak. Het ene kind praat veel, het andere luistert meer. Het ene kind zoekt patronen in de taal, het andere let eerst op de klanken. We begeleiden kinderen tijdens hun spel en de gebruikelijke activiteiten. In die situaties pikken ze nieuwe woorden op en leren ze betekenissen te begrijpen. In gesprek met kinderen die het Nederlands nog moeten leren, leggen we altijd de nadruk op wat het kind bedoelt, oftewel wat het ons wil zeggen. We corrigeren het oefen-taalgebruik niet, maar geven wel in correcte zinnen antwoord. Zo kan het kind als vanzelf weer verder oefenen en blijft het plezier van het contact voorop staan.

Taalaanbod: we onderscheiden vier fasen vanaf het moment dat het kind zich op zijn gemak voelt en praten als leuk ervaart. Wentaal, redzaamheidstaal, omgangstaal en leertaal. De woordenschat ontwikkelt zich door de fasen heen. In alle fasen is goede (non-)verbale interactie belangrijk, maar in iedere fase hebben kinderen andere (non-)verbale behoeften.

Eerste fase, wentaal: het begrijpen van de Nederlandse taal komt op gang, maar het kind spreekt het nog niet. In de wenfase bieden we een goed passend taalaanbod, zodat het begrip van het kind kan groeien. Dat doen we bijvoorbeeld door taal aan bewegen te koppelen, door steeds dezelfde zin te gebruiken als er een vast ritueel begint, en door vooral met de eerste basiswoorden te spreken. De nadruk ligt op woorden die het kind nodig heeft om zich snel op zijn gemak te voelen. In deze fase lokken we het kind niet bewust uit om al Nederlands te spreken.

Tweede fase, redzaamheidstaal: het kind begrijpt het Nederlands redelijk en het spreken is op gang gekomen. De kinderen kunnen alledaagse voorwerpen en hun eigen behoeften eenvoudig benoemen. In deze fase blijft een goed passend taalaanbod het belangrijkste. Woorden blijven zoveel mogelijk gekoppeld aan dagelijkse situaties. Daarnaast proberen we het kind uit te lokken om actief wat Nederlands te spreken. We proberen kinderen zich zekerder te laten voelen in hun initiatieven tot Nederlandstalig contact.

Derde fase, omgangstaal: het kind spreekt al redelijk Nederlands. Het gebruikt korte zinnen en kan gebeurtenissen in het heden en nabije verleden benoemen. In deze fase voeren we kleine gesprekjes. Daarin verrijken we het taalgebruik van het kind met ons taalaanbod. In deze en de volgende fase beginnen de kinderen regelmatig zelf met de interactie in het Nederlands. Bij de woordenschat letten we op de woorden die nodig zijn om mee te doen in de groep.

Vierde fase, leertaal: het kind kan praten over dingen die niet op het moment zelf aanwezig zijn, kan een verhaaltje bedenken, kan verbanden beschrijven en zich verplaatsen in de gedachten of gevoelens van een ander. Kinderen hebben in deze fase behoefte aan verbreding en verdieping van de woordenschat. Veel peuters die het Nederlands als tweede taal leren, bereiken de vierde fase in het Nederlands niet voordat ze naar school gaan.

Wij maken voor het uitbreiden van de woordenschat gebruik van:

- NT2 eerste 50 woorden
- 1001 woordlijsten
- Woordkaarten per thema's
- Woorden uit het VE-programma Startblokken
- LOGO 3000

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groeps sfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang [en het Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie](#).

Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt

Op onze locatie verlaten de kinderen soms de stamgroep.

De eigen groep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met kinderen buiten de eigen groep.

Bij de volgende (spel)activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep:

- Dagelijks tijdens het buitenspelen, van 10:30 uur tot 11:30 uur.
- Op dinsdag en donderdag (van 9:15 uur tot 10:00 uur), dan mogen de kinderen gebruik maken van de speelzaal.
- Wanneer er weinig kinderen in een groep zitten wordt er samengevoegd met een ander groep zodat de kinderen kunnen integreren.
- Spilwerken in groep 1, de peuters naar de kleuters.
- Tijdens vieringen.
- Uitstapjes.
- Tijdens de bibliotheek bezoek in het gebouw.

Als kinderen de stamgroep verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

- Er staat altijd een vast gezicht op de groep.
- Ouders worden hierover geïnformeerd.
- Akkoordverklaringen ondertekend door de ouders.
- De mobiele telefoon en iPad gaan mee.

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons **wel** de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Aan extra opvang afnemen zijn spelregels verbonden. Ouders kunnen die regels vinden op de website.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per locatie vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

[Het wettelijk kader voorschoolse educatie vraagt een extra inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers. Het betreft tien uur per VE-geïndiceerd kind. Die uren worden direct ingezet op de locatie, voor coaching van medewerkers of voor pedagogische of VE-beleidsontwikkeling.](#)

Bovenstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens	<p>Binnen de organisatie van Wij Zijn Jong zijn twee beleidsmedewerkers die een gedeelte van de beleidsuren invullen. De overige uren worden door de locatiemanager ingevuld en dit gaat om de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het schrijven van het pedagogisch werkplan per locatie (4 uur) • Het bespreken van het pedagogisch werkplan, het VE-werkplan en het pedagogisch beleid met het team (evalueren en nieuwe doelen stellen) en de oudercommissie (minimaal 4 uur; 2 keer 2 uur) • Afstemming met de pedagogisch coach over de pedagogische- en coaching doelen 2023 (2 uur) • Het bijwonen van thema- overleg voor leidinggevenden over pedagogische thema's (4 uur; 2 bijeenkomsten van 2 uur)
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Het voeren van teamoverleg; gemiddeld 4 overleggen waarin onderwerpen gerelateerd aan het pedagogisch beleid besproken worden (6 uur; 4 keer 1.5 uur) • Het voeren van overleg met de oudercommissie (4 uur; 4 keer 1 uur) • Het ontwikkelen en implementeren van hulpmiddelen voor het team; presentaties, implementeren van aangekochte of centraal ontwikkelende materialen, ondersteunen van onderwerp van binnen- en buiteninrichting en de vertaling naar investeringen (minimaal 8 uur) • Deelnemen aan de Klankbordgroep Pedagogiek en kwaliteit of zitting nemen in een subgroep voor de uitwerking van een pedagogisch onderdeel (2 uur) • De vertaling van de locatiedoelen naar scholingsbehoefte/scholingsplan (3 uur) • Overleg met samenwerkingspartners over de doorgaande lijn (IKC Ontwikkeling, pedagogisch klimaat, warme overdracht (minimaal 6 uur) • Het bijwonen van en bijdragen aan lokale/gemeentelijke ontwikkeling zoals overleg met een ambulante begeleider, implementatie van het kind volgsysteem, overleg met GGDbzo over ontwikkelingsvragen of SMI-plaatsing (minimaal 4 uur)
<p>Vormgeving coaching van medewerkers</p>	<p>De uren voor de pedagogisch coach en VE-coach zijn gebundeld, waardoor dit door 1 persoon wordt uitgevoerd. Op onze locatie werken 12 pm-ers, met in totaal een FTE van 10.68. Dit komt uit op 128.16 uur per jaar voor coaching.</p>
<p>Vormgeving van de verhoging kwaliteit van de voorschoolse educatie</p>	<p>Aantal kinderen op peildatum 01 januari 2024: De peildatum daarbij is 1-01-2024 en dit komt neer op 25 kinderen, dus 250 uur.</p>

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

Bij de locatie Trudostraat zijn de uren van de VE-pedagogisch beleidsmedewerker en pedagogisch-/VE-coach als volgt verdeeld: Onze coaches gebruiken hun uren bijvoorbeeld voor werkoverleg, kind besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen, coaching on the job met teams en ouderbijeenkomsten. Coaches en managers proberen samen tot een zo efficiënt mogelijke inzet te komen. Dit staat al in het werkplan.

Uren: Het aantal pedagogisch coach-uren voor onze locatie staat op 12 tot 15 uur per FTE per jaar. Voor de VE- coach-uren staat de volgende berekening: 10 uur coaching per jaar per geïndiceerd kind. De pedagogisch coach-/VE-coach heeft per week 7,03 uur beschikbaar voor de gehele locatie. Hoe de uren ingezet worden is in overleg tussen de pedagogisch-/VE-coach, de locatiemanager/pedagogisch beleidsmedewerker en de VE-coördinator.

Wat	Wie	Tijd
Groepsoverleg/kind bespreking	Pedagogisch beleidsmedewerker (=locatiemanager)	De overleggen vinden plaats in een cyclus van 6 weken. Hierin worden de lopende zaken gedeeld
Teamoverleg	Pedagogisch beleidsmedewerker	6 x per jaar 2 uur = 12 uur
Samenwerking met de pedagogisch coach	Pedagogisch beleidsmedewerker	We zien en spreken elkaar wekelijks en 1 keer in de vier weken een overleg van 2 uur om de stand van zaken door te nemen per groep en af te stemmen wat nodig en wie wat gaat oppakken.
Samenwerking doorgaande lijn	Pedagogisch beleidsmedewerker	Overleggen met samenwerking partner, VE Coördinator en pedagogisch-/VE-coach
Implementatie beleid op locatie	Pedagogisch beleidsmedewerker	Ten allen tijden
Bespreking beleid met oudercommissie	Pedagogisch beleidsmedewerker	2 x per jaar 1 uur = 2 uur

Taalstimulering:

Voor kinderen met een VE-indicatie verplicht de wet ons om minimaal vier ontwikkelingsgebieden bewust aan te bieden. Op onze locatie doen we meer: we stimuleren de ontwikkeling op alle gebieden met onze rijke, uitdagende omgeving en via ons dagritme. In dit werkplan leggen we extra nadruk op de taalstimulering – als onderdeel van de interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren'. Want alle kinderen hebben taal nodig om stappen te kunnen zetten in alle andere ontwikkelingsgebieden. Een kind moet zich veilig en op zijn gemak voelen, voordat de taalstimulering vanuit VE begint. Daarnaast moet het kind ontdekken dat praten leuk is. Is een kind nog niet gewend? Dan zoeken we vaak contact, al is het maar even. We gaan bijvoorbeeld in op wat we denken dat het kind bedoelt, we spelen non-verbale vraag- en antwoordspelletjes of we laten gezellige praat situaties met andere kinderen zien. Is een kind gewend? Dan start de actieve taalverwerving. We zorgen voor ruimte om te oefenen en een goed taalaanbod. Ruimte om te oefenen: als kinderen taal horen, gaan ze zelf actief patronen zoeken en regels ontdekken. Ieder kind heeft een eigen aanpak. Het ene kind praat veel, het andere luistert

meer. Het ene kind zoekt patronen in de taal, het andere let eerst op de klanken. We begeleiden kinderen tijdens hun spel en de gebruikelijke activiteiten. In die situaties pikken ze nieuwe woorden op en leren ze betekenissen te begrijpen. In gesprek met kinderen die het Nederlands nog moeten leren, leggen we altijd de nadruk op wat het kind bedoelt, oftewel wat het ons wil zeggen. We corrigeren het oefentaalgebruik.

Beredeneerd werken:

Staat voor: weten wat we doen. We laten kinderen doelgericht 'de zone van de naaste ontwikkeling' ervaren. Dat betekent dat ze precies de juiste volgende stap kunnen zetten. Vanaf het punt waar ze nu staan in hun ontwikkeling. Hoe helpen we de kinderen daarbij? Om te beginnen leren we ze goed kennen. Dat doen we door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en met ze te spelen. Daarnaast kijken we met ons kind volgsysteem meer objectief naar een kind. Vanuit kennis over het kind plannen we vervolgens ons beredeneerde aanbod. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig blijven en een volgende stap kunnen zetten als ze dat willen. Wat we zien gebeuren bij de kinderen en wat we horen van de ouders, gebruiken we weer voor de volgende fase in ons beredeneerde aanbod. Zo volgen we steeds opnieuw de PDCA-cyclus van plan, do, check, act (plannen, uitvoeren, kijken hoe het werkt en bijsturen). Bij het beredeneerde aanbod gebruiken we een themaplanning/groepsplan. Bovenstaande wordt in de volgende situaties toegepast:

Wat	Wie	Tijd
Groepsoverleg	Pedagogisch-/VE-coach	De overleggen met pedagogisch professionals vinden plaats in een cyclus van 6 weken. De coach sluit hierbij 1 uur aan per overleg om doelen te evalueren en nieuwe doelen te beschrijven. (Zie bijlage) Ook zijn de gemaakte afspraken terug te vinden in de notulen. Totaal vijf groepen.
Kind bespreking	Pedagogisch-/VE-coach	De ontwikkeling van de kinderen worden 1 keer in de 6

		weken (in de cyclus) besproken met pedagogisch professional/mentoren. Hierbij kijken we naar de behoefte van de kinderen en wat zij nodig hebben aan begeleiding. Kinderen die extra aandacht nodig hebben worden eerst geobserveerd door pedagogisch coach, en indien nodig wordt de IB-er kinderopvang ingeschakeld
Pedagogisch scan uitvoeren	Pedagogisch-/VE-coach	2 x per jaar op elke groep. Om de kwaliteit van het VE te blijven monitoren doen we nog het goede in het ogen van de kinderen en of moeten we bijstellen.
Samenwerking met pedagogisch beleidsmedewerker (=locatiemanager)	Pedagogisch-/VE-coach	We zien en spreken elkaar wekelijks en 1 keer in de vier weken een overleg van 2 uur om de stand van zaken door te nemen per groep en af te stemmen wat we nodig hebben en wie wat gaat oppakken.
Coaching on the job Coaching op inhoud van de VE-methode. Coachen op de pijlers van het kompas	Pedagogisch-/VE-coach	Wekelijks aanwezig op de groepen om pedagogisch professionals te coachen in hun werkzaamheden.
Samenwerking VE-coördinator	Pedagogisch-/VE-coach	Samenwerking doorgaande lijn afstemmen met VE-coördinator, het afstemmen op de groep en het vertalen naar doelen en of acties op de groep.
Individuele coaching	Pedagogisch-/VE-coach	Ondersteuning op maat.
Coaching op opvoeden doen we samen	Pedagogisch-/VE-coach	Professionals ondersteunen in het contact en de samenwerking met ouders m.b.t. de ontwikkeling van kinderen. Bv. Ouders meenemen in themaplanning via nieuwsbrieven, inloopochtenden.

Inspiratie bijeenkomsten	Pedagogisch-/VE-coach	Ondersteuning op maat. Kijkend naar de onderwerpen die leven op de groep maar ook in het gehele team.
Groot teamoverleg	Pedagogisch-/VE-coach	Wanneer de pedagogisch inhoud wordt besproken sluit de pedagogisch coach aan. 6 x per jaar 2 uur = 12 uur.
Monitoren van de Rijke uitdagende omgeving	Pedagogisch-/VE-coach	Coachen op het bieden van een rijke uitdagende omgeving die geschikt is voor allen kinderen. De indeling spreekt daarom grotendeels voor zich zonder dat er mondelinge uitleg nodig is. Kinderen kunnen rustig en geconcentreerd spelen. Dankzij labels begrijpen ze waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Er is voldoende spel materiaal dat kinderen zonder woorden kunnen gebruiken, en speelgoed dat makkelijk uit te leggen is door iets voor te doen. Vanuit ons programma passen we de speelhoeken regelmatig aan, zodat ze passen bij de thema's of het spel. Bijvoorbeeld met andere materialen in de huishoek, andere puzzels, boeken of auto's.

VE-opleidingsplan en coaching plan

Pedagogisch professionals moeten hun VE-kennis en -vaardigheden jaarlijks onderhouden. We stellen ieder jaar een opleidingsplan en coaching plan op en voeren dat uit. Na afloop evalueren we het plan, de uitvoering en de behaalde doelstellingen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Werken met programma's voor voorschoolse educatie.
- De ontwikkeling stimuleren van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.

- De ontwikkeling volgen van peuters en het aanbod van voorschoolse educatie daarop afstemmen.
- Ouders betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen.
- De voorschoolse educatie inhoudelijk laten aansluiten op de vroegschoolse educatie vanaf 4 jaar én zorgdragen voor een zorgvuldige overgang van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar

Onderstaande tabellen laten zien hoe we de 960 VE-uren op onze locatie verdelen over de dagen en weken. Het VE-aanbod omvat niet meer dan 6 uur per dag.

Op onze peuterwerkgroep Kraaien hebben wij 4 dagen per week een VE-aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden VE-aanbod
16 uur	4 dagen	40 weken	8:15-12:15 uur

Op onze dagopvanggroep Merels hebben wij 3 dagen per week een VE-aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden VE-aanbod
16,5 uur	3 dagen	52 weken	9:00-13:00 uur 14:30-16:00 uur

Ons VE-programma

Het VE-programma geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. We gebruiken het programma om de ontwikkeling van kinderen gestructureerd en samenhangend te stimuleren.

Onze locatie werkt met:

Peuterplein en Startblokken. Per februari 2023 zijn we gestart met LOGO 3000.

Korte beschrijving van het programma

Peuterplein:

Peuterplein is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen met daarbij specifieke aandacht voor taal. Peuterplein is opgebouwd rond acht thema's. Met ieder thema zijn er voldoende spelactiviteiten voor drie á vier weken. Binnen de activiteiten is differentiatie mogelijk en er wordt veel in kleine groepen gewerkt. Elk thema start met een 'wereld verkennende' activiteit, waarbij kinderen ervaringen kunnen opdoen met hun zintuigen.

Bij het werken met Peuterplein worden alle ontwikkelingsgebieden gestimuleerd die voor peuters belangrijk zijn: taal, voorbereidend rekenen, bewegen, fijne motoriek, muziek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Elk thema sluit af met een terugblik op alle activiteiten waardoor alle geleerde woorden nog eens aan bod kunnen komen. De activiteiten binnen een thema zijn met elkaar verbonden en zorgen voor diepgang. Het thema loopt als een rode draad door het spelen, praten, denken en werken heen. En altijd doet de speelomgeving met het thema mee. Onze pedagogische professionals werken bij Peuterplein graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij de website van Uitgeverij Malmberg.

Startblokken:

Waar staat startblokken voor?

Startblokken is een VVE programma (Voor- en Vroegschoolse Educatie) met ontwikkelingsgerichte activiteiten die de doorgaande lijn in de ontwikkeling van het jonge kind, tussen de 2 en 4 jaar, stimuleert en bevordert. Startblokken werkt met thema's die inspelen op de belevingswereld van het jonge kind.

Startblokken van Basisontwikkeling is een landelijk erkende aanpak om de ontwikkeling van baby's, peuters en jonge kleuters optimaal te stimuleren.

Het is een brede aanpak waarin pedagogisch medewerkers, peuterleidsters en leerkrachten inzetten op spel en interactie. In het spel liggen de beste mogelijkheden om taal en denken uit te lokken en te stimuleren. Betekenisvolle spelactiviteiten lokken interesse, enthousiasme en actieve betrokkenheid van kinderen uit. De contexten voor optimale leer- en ontwikkelingsprocessen voor jongen kinderen. Voor alle kinderen!

In Startblokken van Basisontwikkeling nemen kinderen deel aan spelactiviteiten en verkennen interessante actuele thema's. Het is een doelgerichte aanpak die aansluit bij wat de meeste jonge kinderen willen: 'groot zijn', meedoen aan de echte wereld en natuurlijk veel leren en nieuwsgierig blijven. De pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten zijn betrokken deelnemers en geven bewust sturing aan leer- en ontwikkelprocessen. Brede ontwikkeling staat daarbij voorop. Sociaal competent handelen, taalontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en persoonlijke zelfstandigheid versterken elkaar en gaan hand in hand. Nieuwsgierig worden, mee willen doen met anderen, je durven uiten en zelfvertrouwen opbouwen vormen hiervoor de basis. In Startblokken van Basisontwikkeling wordt deze verwevenheid duidelijk aangegeven en in doelen uitgewerkt.

Hier draait het om:

...spel waarin het maken van contact centraal staat

...spel met ongevormde materialen, zoals zand, water en speelklei

- ...spel met kosteloze materialen en natuurmaterialen
- ...spel waarin gebouwd en geconstrueerd wordt
- ...spel waarin rollen worden ingevuld en spelscripts tot stand komen
- ...spel met lezen, schrijven en rekenen & wiskunde

LOGO 3000:

Logo 3000 is een slimme en goed onderbouwde aanpak voor de ondersteuning van kinderen in de belangrijkste fase van hun taalontwikkeling. LOGO 3000 biedt heel aantrekkelijk materiaal om de woordenschat van jonge kinderen op een natuurlijke manier snel en speels uit te breiden. In een doorgaande lijn van de peuters naar de kleuters in groep 1 en 2.

Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen

Speelinloop

De Speelinloop is er voor kinderen van nul jaar tot twee jaar en drie maanden en hun ouders. Tijdens de speelinloop is één van de ouders aanwezig en actief betrokken bij de activiteit. Terwijl de kinderen samen spelen in een rijke speelleeromgeving, ontmoeten de ouders elkaar. Ze kunnen ervaringen uitwisselen en ondersteuning krijgen bij de opvoeding. Tijdens de speelinloop werken we volgens een vaste structuur en sluiten we aan op de thema's van de kinderopvanggroepen. Ouders kunnen een aantal keren per jaar een speelinloop bezoeken.

Op onze locatie hebben wij op dit moment geen speelinloop.

Specifieke VE-eisen in onze gemeente

Deze extra eisen stelt onze gemeente aan VE:

- De voorschool voldoet aan de wettelijke vereisten. Zoals vastgelegd in beleidsregels.
- De voorschool verzorgt VE-peuteropvang op vaste momenten waarin kinderen vanaf 2¼ jaar in een 2 maanden horizontale groepssamenstelling deelnemen.
- Het te verzorgen VE-aanbod heeft een omvang van acht uur per week voor niet geïndiceerde peuters 1 maand en zestien uur voor geïndiceerde peuters gedurende maximaal 40 schoolweken. De acht uur wordt aangeboden op minimaal twee dagen per week en maximaal zes uur per dag, de zestien uur op minimaal drie dagen per week en maximaal zes uur per dag.
- De voorschool hanteert een op het leerlingvolgsysteem van de basisschoolpartner afgestemd kind volg- 2 maanden systeem.
- Er worden beredeneerd aantoonbaar* op de individuele ontwikkeling gerichte activiteiten aangeboden, 2 maanden waarbij gewerkt wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).
- Er worden beredeneerd aantoonbaar* op groepsniveau gerichte activiteiten aangeboden, waarbij gewerkt 2 maanden wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).
- In het pedagogisch plan is (zo concreet en toetsbaar mogelijk) de wijze waarop integratie van peuters 3 maanden met en zonder indicatie wordt bevorderd (samen leren en spelen) beschreven. De voorschool handelt in de praktijk conform de beschreven wijze waarop integratie van peuters met en zonder indicatie wordt bevorderd.
- Er is per SPIL centrum een actueel integraal ouderbeleidsplan voorschool/vroegschools. 2 maanden indien een school niet aan bovenstaande verplichting voldoet, dient door de voorschool aangetoond te worden dat zij - van hun kant - voldoende inzet pleegt om tot een actueel integraal ouderbeleidsplan te komen.
- De voorschoolse instelling heeft schriftelijk vastgelegd hoe pedagogische medewerkers met de aanvullend- 2 maanden beschikbare voorbereidings- en evaluatietijd (voor- en nawerk) om dienen te gaan en handelen daar ook naar. Uit de schriftelijke vastlegging blijkt dat sprake is van planmatig (Plan-Do-Check-Act), op het verbeteren van de pedagogisch didactische aanpak gericht, handelen.
- Het onderwijs is vanuit hun regie- en coördinatiefunctie aangewezen als eerstverantwoordelijke voor 2 maanden de pedagogisch didactische doorgaande lijn tussen

voor-en vroegschoolse bieden van een SPIL brede ondersteuning die wordt gekenmerkt door één kind, één plan, één regisseur een Pedagogisch Educatief Raamplan SPIL (een vierjaarlijks te actualiseren SPIL breed samenwerkings- plan), een jaarplan SPIL en een VE-verbeterplan.

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. Bij Wij zijn JONG willen we kinderen brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot creatieve denkers en doeners. Die ontwikkeling is voortdurend aan de gang. En alle stappen die de kinderen zetten, doen ertoe voor ons. Lees de voorbeelden per ontwikkelingsgebied en zie de kinderen groeien – van 0 tot en met 12 jaar en ouder.

De acht ontwikkelingsgebieden:

1. **De sociale en emotionele ontwikkeling.** Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samenzijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, je identiteit vormen door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met anderen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken, etc.
2. **De motorische ontwikkeling.** De grote en de kleine motoriek. Van het pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, een trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc.
3. **Taal en communicatie/taalvaardigheid.** Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, een gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen.
Taal is een middel om uit te drukken en met anderen te delen wat je ervaart, voelt, denkt of wilt. Taal omvat spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om het vlot verstaan van dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes en filmpjes.

4. **Rekenprikkel.** Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. Van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen. Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening tot er een kasteel staat. Van verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc.
5. **Muzikale en beeldende expressie.** Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.
6. **Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld.** Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.
7. **Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling.** Van doen, ervaren en ontdekken naar steeds meer concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld – van zandkorrel tot sterrenstelsel – en de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich gedragen in allerlei situaties en combinaties met elkaar (bijvoorbeeld het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (bijvoorbeeld hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische en digitale middelen en -toepassingen etc.
8. **Zelfsturing en ondernemingszin.** Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten om je doel te bereiken. Van met wilskracht iets oppakken, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen, afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Van leren omgaan met moeilijkheden en obstakels naar problemen oplossen.

Bijlage 2.

Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

De ingevulde formulieren uit deze bijlage zijn een integraal onderdeel van dit pedagogisch werkplan.

- Formulier overzicht professionals in opleiding, stagiairs en vrijwilligers
- Formulier Mentorschap (of digitaal via Konnect)
- [Formulier groepsplan of themaplanning VE](#)
- [Formulier evaluatie groepsplan of themaplanning VE](#)
- Formulier beschrijving rollen pedagogisch beleidsadviseur, beleidsmedewerker en pedagogisch coach
- [Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding VE](#)
- Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding regulier
- Formulier adviesaanvraag OC pedagogisch werkplan

Bijlage 3.

Begrippenlijst

VE

VE staat voor Voorschoolse Educatie en is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool.

LRK-nummer

Unieke registratienummer voor iedere kinderopvanglocatie. Dit nummer is opgenomen in het Landelijke Register Kinderopvang.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal kinderen in de groep.

Bijlage 4.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december, 2014* Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/ EQF*.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021)). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvriendelijke benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.

